

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Monumenta Paderbornensia

Ferdinand <II., Paderborn, Bischof>

Francofurti ; Lipsiæ ; Norjbergæ, 1713

VI. Paderborna Imperatorum in Westphalia proprium domicilium.

urn:nbn:de:hbz:466:1-29975

sanctè facere, & fortiter pati meditantem mors oppressisset, atque ad partem tot laboribus in cœlo palmam aliquando vocavisset. Hos tales ac tantos viros, cujusmodi vix singulos singulæ ætates ferunt; uno fermè sæculo omnes Paderborna formavit, vel perfecit, quo tempore non in ea modò à civibus, sed etiam ab exteris simul de Christianæ virtutis, simul de ingenuarum artium gloria certabatur. Tunc omnibus persuasum erat, flagitium esse, si, cùm parens liberis patrimonium augere laboraret, animi bona, quibus Reipubl. profint, habeant necne, flocci non faceret. Tunc majorum insignia, & natalium splendor ei probro censebantur esse, qui, dum per ætatem liceret, propria sibi decora non quæsisset, quibus relictam à progenitoribus claritudinem tueretur, & auget. Tunc seriò sentiebant viri Ecclesiastici dignitatem illam sui ordinis, quam majores nostri, præ cæteris gentibus, opibus, clientelis, ditione florentissimam esse voluerunt, sine Christianæ sanctitatis, & rectæ scientiæ studiis, in quibus omnis eorum vera gloria vertitur, retineri nullo modo posse. Tunc denique Antistites perinde erant animati, atque Te, Princeps Illustrissime, nunc videmus: ut me hæc ipsa reputantem spes oblectet fore, ut, cùm Tu nobis Meinwerci atque Imadi felicia tempora restituas, si hæc juvenus ad omne decus nata, tuis sapientissimis consiliis, optatisque respondeat, ex ea Annones, Altmannos, Vicelinos aliquando videamus.

CAPUT VI.

Paderborna Imperatorum in Westphalia proprium domicilium.

Spero equidem neminem fore tam duri oris, qui, cùm tot Reipubl. lumina se Paderbornæ exortum lucemque suam acceptam ferre testentur, etiam ambigat, sitne Paderborna præstantibus ingeniis percolendis idonea. Potest tamen

tamen horum sententia sapientissimorum Principum auctoritate confirmari. Sic enim adhuc in deligendo constituendis Academiis loco observatum est à prudentibus: quibus in Urbibus Principes commorantur, eadem operâ gymnasii celebritate dignas judicari. Primum enim hoc amore Principem in bonas litteras esse oportere, ut eas, quantum fieri potest, assiduò in oculis atque in sinu ferre desideret. Deinde magni referre ad integritatem doctrinæ conservandam, juvenumque licentiam refrenandam, ipso Principe, gravissimisque viris, quorum consiliis in Repub. utitur, arbitris, tractari studia litterarum. Denique, quæ in eligenda sibi sede Principes sequi solent, cæli salubritas, soli ubertas, atque amœnitas, eorum quæ ad victum cultumque pertinent vilitas & copia, secura pax, & tranquillitas, aliæque ejusdem generis commoditates sunt eæ ipsæ, quas spectare Academiarum institutores jubentur. Tamen verò quibus locis quoque Principes se tenent, qui non in summo sunt totius Reipub. gradu, pleraque minimè abhorrent à rationibus hominum litteratorum, tamen quoniam neque illi provincias habent amplissimis regionibus terminatas, neque omnes provinciæ pares rerum omnium honestarum commoditates, perspicuum est, eas demum urbes, ante alias, bonarum artium gymnasiis accommodatas esse, quas supremi Reipubl. Principes suo domicilio cohonestant. Porro quamvis in Westphalia nunquam Imperatores nostri stabilem ac perpetuam sedem constituerint, tamen quotquot adhuc in ea versati sunt, non obscure præ se ferre visi sunt, si quæ eos Reipubl. utilitas in Westphalam accerferet, non alibi libentius, quàm Paderbornæ habituros esse. Atque ut à D. Carolo Magno Augusto exordiar, qui primus hanc terram non tam vestigiis, quàm victoriis peragravit, ubi ille crebrius, ubi diutius morabatur? Ubi contrahebat copias? ubi festas vires recreabat à prælio? ubi audiebat supplices? ubi jus dicebat populis? ubi respondebat legatis? ubi habebat consilium? ubi leges ferebat? Nonne Paderbornæ? Huc ille anno

*Ann.
Franc.
Regino,
Ec.*

CHRISTO

CHRISTI DCCLXXVII. omnes fermè Saxoniae primores congregatos Christiana sacra suscipere, & sacramentum dicere coëgit, nunquam se à JESU CHRISTI fide, nunquam à suo posterorumque imperio descituros. Si fallerent, nihil causæ dicturos, quin capite deminuti, libertate, fortunisque omnibus multarentur. Hic eodem conventu tres Saracenorum Principes indè ab Hispania profecti, sunt auditi. Huc anno DCCCLXXXIII. ante illustrem illam victoriam, cum ingenti ad Hasam amnem prælio propè est debellatum, suos conduxit exercitus. Hic biennio post, iterum Concilium habuit, cum à Carolo Juniore ipsius Magni filio Westphali ad Luppam fusi fugatique essent, unaque jam illa deliberatio perfectam, constantemque Reip. quietem moraretur, quemadmodum Viticindus, & Abbio perduellium duces, in Regis potestatem venire possent, id quod haud multò post est adeptus. Denique qui tandem potuit luculentius demonstrare, quanti ex omnibus Westphaliæ urbibus unam faceret Paderbornam, quàm cum anno DCCXCIX. Leonem III. Pont. Max. inauditâ crudelitate à consceleratis Quiritibus linguâ oculisque captum, & urbe profugum accepit? Erat in Carolo singularis adversus excelsissimum illud Apostolicæ dignitatis fastigium pietas, & observantia. Erat Leonis ea virtus & innocentia, quæ ob admirabilem exactâ linguâ, erutisque oculis videndi ac loquendi facultatem conservatam divinitus, vel in privato colimeretur. Ipsâ denique tanti viri calamitas omnibus se officiis, atque honoribus leniri, & compensari postulabat. Ad hæc omnia delegit Rex sapientissimus Paderbornam, quæ una tam augusta illi visâ est; ut non modò duos simul summos orbis Christiani Principes capere, & complecti posset: sed etiam cum alterius, qui hospitio invitabat magnitudine animi paria facere, alterius qui accipiebatur ita diuturnum, & acerbum dolorem, luctumque demere, ut honori non deesset. Neque verò hoc Imperatoris omnium maximi de Paderborna judicium, unâ cum ipso extinctum, sepultumque est; sed pervasit, ac permana-

*Anastasius
Bibliothec.
in Vita Leo-
nis.*

*Annales
Ludovici,
qui Astro-
nomo tri-
buuntur.*

vit ad posteros. Siquidem Ludovicus Imperator cognomen-
to Pius Caroli M. filius, anno CHRISTI DCCCXV. cūm
Haraldus Danorum Rex ab æmulis regno pulsus in ejus fi-
dem atque clientelam se contulisset, opemque posceret, non
solum Saxoniam, sed etiam Vandaliam proceres huc coegit ad
commune consilium, cūm de his auxiliis Dano ferendis, tum
de cæteris Reipubl. commodis. Hujus quoque filius item
Ludovicus, cui in partitione aviti regni ulterior Germania
obtrigerat, postquam Obotritos defectionem molientes, casu
eorum rege Gozzom vile, bello domuerat, anno proximo se-

Ann. Fran.

quenti, qui fuit à CHRISTO nato DCCCLXV. Paderbornæ
generalem conventum habuit, cui & fratrum ejus Lotharii
Cæsaris, & Caroli Galliarum Regis, atque etiam Norman-
norum, Slavorum, Bulgarorum legati interfuerunt D. ve-
rò Henrici Imperatoris, ut sanctitate, ita rebus domi, atque
militiæ sapienter & fortiter gestis longè clarissimi, egregiam
in hanc urbem voluntatem, quā tandem oratione conse-
quar? Num dies ullus Paderbornæ illuxit gloriosior quarto

*Adelboldus
in Vita S.
Henrici.*

Idus Sextiles (qui D. Laurentio Martyri sacer est) ANNI
MII. quo die D. Kunegundis Augusta, D. Henrici non
tam Imperii, quàm coelestis cujusdam castimoniam consors,
in oculis ipsius Cæsaris, atque omnium propè Germaniam
Principum, è Willigiso Archiepiscopo Moguntino in ade
sacrarum principe, imposito diademate ritè est inaugurata?

*Ditmarus
Chron. 6.*

Quando verò Henricus deinde pedem unquam in Westpha-
liam attulit, quin Paderbornam reviseret? Non anno MXIII,
cūm Paschales ferias; non altero post anno, cūm Natalem
Christi hinc egit. Non anno MXVII. cūm bellum moturus ma-
gnis copiis adversus Boleslaum Poloniae Ducem Kunegun-
dem Augustam huc accessit Non propinquā jam morte, cum

*Vita Beati
Meinwer-
ci. cap. 78.*

diutius Paderbornæ apud Meinwercum diversatus, incertum
reliquit, plusne amplissimis largitionibus hujus Ecclesiam
opes auxerit, an virtutem illustribus sanctitatis documen-
tis inflammavit. Quid ejus successor Conradus cognomen-
to Salicus? non ille anno MXXV. id est ipso principatus

EXOR.

exordio, *Epiphaniam Domini in Patherbornensi civitate*, ut loquuntur annales, *more regio peregit?* Nonne anno ejusdem seculi xxx. idem Imperator die CHRISTI natali erat in Ecclesia Paderbornensi, cùm Aribo gravissimus & integerimus Archiepiscopus Moguntinus, pro concione, ipsùm Cæsarem & Episcopos, qui frequentes convenerant, ut sibi bonâ eorum veniâ Romam pietatis causâ proficisci liceret, Clerum verò omnem, ac populum, ut remissionem peccatorum sibi à Domino exposcerent oravit? Cui affine est, quod de D. Bardone item Moguntino Antistite, qui proxime Aribonem consecutus est, Lambertus commemorat. Is tam admirabili fuit sanctitate, ut eam DEUS luculentis prodigiis illustrarit; tam inusitatâ dicendi vi, ut Chrysostomi nomen invenerit. Utriusque illustre specimen dedit Paderbornæ, coram Henrico Cæsare ejus nominis secundo, vel, ut alii malunt, tertio. Ibi enim cùm, ut solebat, verba piè & disertè fecisset in ornatissimo Cæsaris & Principum confessu, ipso die Pentecostes, denunciavit propediem se moriturum, atque eodem mense decessit. Denique hodie quoque visuntur Paderbornæ ædes, quas vetus fama est Henrici IV. Imperatoris fuisse, esseque eas, quibus Leo Pontifex, cùm apud Carolum divertisset, est receptus. Neque verò nunc attinet aliorum Regum ad hanc urbem accessu, ludis equestribus, cæterisque celebritatibus commemorandis immorari, cùm hæc pauca satis ostendant, quo in numero ab iis, quos adhuc recensuimus, sit habita, in eodem Paderbornam superioribus seculis apud omnes prudentes fuisse, & porrò esse oportere. Verè enim ante annos septingentos ad Bissonem quartum hujus Urbis Episcopum scriptum est ab erudito scriptore de Translatione Reliquiarum S. Liborii: Inter omnia loca principalibus Ecclesiis constituendis destinata *speciali quâdam dignitate Patherbornensis sedes præcellit*. Neque immeritò ab Erinhero, qui vitam S. Hermenradi Presbyteri Tutelaris Hasungensis versibus descripsit, appellatur Sedes Regalis. Quid ni enim Regalis, quæ tot

*Chronicon
MS. P. Gbri-
stophori
Broßeri.
Vita S. Go-
dehardi
cap. 27.*

*Lambertus
anno 1050.*

*In proœ-
mio.*

Regum studiis est cohonestata? Referam versus expertes illos quidem artis, sed tamen qui veteris memoriae de Paderborna sententiam sine fuce nobis exponunt. Sic enim ille ingressus sermonem de B. Heimeradi cum Meinwerco Antistite congressu:

Est locus egregius Patherbrunnon vocitatus:

Is quoque Regalis Sedes & Pontificalis.

Quod si quis ergo præterea percunctabitur, quid ita, tot aliis postpositis urbibus, Paderborna publico in Westphalia gymnasio decoretur? is cognoscat Westphalis, qui præ cæteris populis sint appetentes humanitatis & sapientiæ, ejus possessionem rem prorsus regiam videri, atque ideò propriam ei sedem ac domicilium, non alibi decuisse, quàm in *Regia Westphalia Urbe* collocari.

C A P U T VII.

Nihil Paderbornæ eorum deesse, quæ ad Academia splendorem & commoditatem requiruntur.

*Sangall. l. 1.
cap. 1. de
gestis Caroli
M.*

ET sanè si faciem & ingenium loci intuebimur, fatendum nobis erit, nihil vel à priscis illis Cæsaribus ornatus ad habitationis suæ dignitatem, vel abs Te, Princeps Illustrissime, felicius ad commoditatem studiosæ juventutis reperiri potuisse. Ac primi quidem illi viri sapientes, qui Carolo Magno Cæsare è Britannia delati in Galliam, Parisiensis Academiae quasi parentes fuerunt, cum venalem se Sapientiam afferre professi, interrogati essent, quibus rebus ad rem tantam opus esset, responderunt: opportunis locis, animis ingeniosis, victu, atque amictu. Atque ingenia quidem, quorum universa Westphalia in primis est ferax, Paderbornæ deesse non possunt, præsertim cum eo loco sit sita, ut ad eam ex omni Westphaliæ regione faciles sint accessus. De copia verò rerum quibus vita sustinetur, quæ potest cum ea Westphaliæ pars contendere? Cum enim Westphalia
omnis